DÉPOT LÉGAL

NĂM THỨ 11 — SỐ 1106 | 五月八日初五日 | NGÀY THỨ NĂM 9 SEPTEMBRE 1937

GIÁ BÁO: Mỗi số 0$04
TRONG NƯỚC: Một năm 6$00 — Sáu tháng 3$10 — Ba tháng 1$60
PHÁP VÀ THUỘC-ĐỊA PHÁP: Một năm 7$00 — Sáu tháng 3$50
NGOẠI QUỐC: Một năm 11$00 — Sáu tháng 6$00
Mua báo và đăng quảng-cáo xin trả tiền trước.

TIẾNG-DÂN

Mỗi tuần xuất-bản ba kỳ: thứ ba, thứ năm và thứ bảy
Số 123, đường Đông-Ba, HUẾ
Điện-thoại số 62 — Đánh giây thép: TIENGDAN HUE
Chủ-nhiệm kiêm chủ-bút: HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý: TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Một miếng khi đói, bằng một gói khi no.
(Tục ngữ)

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 1997

LỤT! VỠ ĐÊ!!

NẠN NẦY DỮ DỘI KHÔNG KÉM GÌ NẠN BINH HỎA

Năm trên, ở châu Phi có trận A-Ý chiến tranh gần đây và hiện nay ở châu Âu có cuộc nội chiến Tây ban nha, ở Á châu có cuộc xung đột Trung Nhật... Thứ giặc «nhân tạo», diễn ra những tấn kịch bi thảm, máu sông xương núi người chết của hao, đáng ghê là ngần nào!

Nay ở xứ ta lại có cái giặc thiên tai, kẻ thảm họa của nó trên lịch sử nước nhà lại đáng ghê hơn thứ giặc nhân tạo kia nữa, ấy là giặc «nước lụt vỡ đê!»

Về giặc nhân tạo, như nạn binh hỏa nói trên, sự giết người vô nhân đạo, nhứt là theo lối chiến thuật khoa học ngày nay, vẫn dữ dội thật; song trước khi gây ra họa ấy, còn phải sắm sửa binh bị, trù hoạch chiến lược, rồi kiếm đều gây chuyện với những kẻ mình gọi là thù địch, hoặc toan cướp mối lợi gì v. v. công phu và tiền bạc, quân lính, sắm trù chất chứa đâu đó, trải nhiều năm tháng, sau mới diễn ra cuộc chiến tranh kia. Đến cái giặc thiên nhiên là «lụt» nầy, thì bác trời ác nghiệt kia chẳng tốn công hao của chút nào hết, chỉ sai thần Vũ Sư và Thủy Bá múa nhảy dọc ngang trong 5, 3 ngày thì thấy cái họa ấy tràn lan, tóm cả tài sản nhà cửa, hoa lợi cả xứ cuốn theo giòng nước, mà người đời không có phương pháp ngăn đón được, dầu là đời khoa học tối tân nầy!

Theo các báo ngoài Bắc đăng luôn tuần trước lại đây thì nhiều tỉnh bị ngập, nhiều đoạn đê bị vỡ, mà nhà đương cuộc trù cách đối phó cứu gỡ đồng bào ta đương phòng đê, đắp đê, giữ đê và chạy lụt, thật không khác gì trận giặc ghê gớm! Binh đao, thủy hỏa, là họa kiếp chung của loài người, đứng trước nạn lụt ở Bắc kỳ, nhà đương cuộc đương hết sức lo cách cứu chữa, nào mấy toa xe hỏa chở 2.000 dân đi đắp đê, nào chở gạo đi cấp phát cho nạn dân, tiếng than van của những gia đình không cơm ăn không áo mặc, không nhà ở, đương sôi nổi một góc trời, ấy thế mà có bọn dầu cơ, lại bắt tăng cao giá gạo đến 15$00 một tạ!

Rõ tình cảnh nạn lụt ở xứ ta, thảm họa ghê gớm không kém gì nạn binh hỏa ở xứ người!

Vậy ai là người có tử tâm, nỡ nào đứng trước cảnh khổ của đồng-bào ngoài Bắc mà làm ngơ cho đành!!

KY-NGÔ

CHUYỆN ĐỜI

Văn biết như thế rồi, nhưng...

Luận trong hai số Điển-tín vừa rồi bạn Rát-khê Mỹ có thuật một bài trong một tờ báo Tàu ở Thượng hải nói về việc khởi lửa ở Trung hoa, mà cho rằng nước Tàu có nhiều cái lẽ tất thắng.

Xét về điều kiện cụ thể trong việc chiến tranh thì bên Nhật có nhiều chỗ khuyết điểm nghiêm trọng, mà bên Tàu thì đều chiếm được phần hơn.

Vì như bên Nhật tuy binh ròng tướng giỏi, chiến cụ tinh xảo mặc lòng, mà hơn phân nữa binh sĩ tướng tá Nhật đều không có kinh nghiệm về việc đánh giặc... Chỉ như Tàu thì những đệ binh của Trung ương nhờ năng đi tiễu phỉ quanh năm không nghỉ mà đã quen về việc đánh giặc.

Lại nữa quân Tàu chỉ nằm nhà mà đánh, quen với thổ khí địa lợi, lại hiểu rõ với những người đồng tánh tình ngôn ngữ... Đến như quân Nhật qua Tàu tức là «xuất sư viễn chinh», chính là mới có đã làm thất bại một bực anh hùng như Nã phá-luân ngày trước: Nã-phá luân đánh đâu hơn đó, mà khi phải kéo quân qua đánh Nga-la tự thì bị thua nhục tả...

Nhưng cái nguyên tắc cơ bản làm cho Tàu sẽ thâu thắng lợi, tức là chất lượng tranh đấu và ý chí làm cho «kẻ bị áp bức» càng mạnh mẽ hơn kẻ áp bức».

Vì đằng kẻ áp bách, thì trong nước thường hay mâu thuẫn nội cái sức chiến đấu bao giờ cũng có phần bạc nhược. Chỉ như đằng kẻ bị áp bách, thì bên trong không làm gì có sự mâu thuẫn, không làm gì có sự chia chống, đánh đổ mà sống, họ chỉ biết đi tới hoài; nhờ vậy mà lòng dạ của họ được nhất trí, sức chiến đấu của họ bao giờ cũng mạnh mẽ.

Cho nên, sự kinh nghiệm trên lịch sử vẫn bảo chúng ta biết rằng hễ khi nào kẻ bị áp bách với kẻ áp bách quyết đấu cùng nhau, thì sự thắng lợi cuối cùng thế nào cũng thuộc về phần kẻ bị áp bách.

Hãy để những việc xa ra ngoài đừng nói, xem những chuyện gần như trong cuộc «Cách mạng tháng mười», rồi lại Tô Liên cũng đã thắng được quân can thiệp của Đế quốc chủ nghĩa và quân tự vệ của nhà vua nước Nga, như Tô nhĩ kỳ đã thắng được quân Hy lạp và quân Anh; cho đến như hồi mười năm về trước, quân Bắc phạt của Tàu sau lại cũng đều thắng được quân Bắc dương: đó đều là những chứng cớ đành rành trên lịch sử.

Bây giờ đây, Nhật bản tức là kẻ áp bách còn Trung hoa tức là kẻ bị áp bách.

Nếu so sánh với Tàu thì dành rằng binh sĩ của họ vẫn giỏi hơn, khí giới của họ vẫn tốt hơn, nhưng bên trong nước họ lại có những sự mâu thuẫn rất to lớn. Đối với cái chánh sách xâm lược nước Tàu hết thảy các giai cấp nhân dân ở Nhật bản ý kiến không phải đều giống nhau, mà nhất là đám đại chúng lao khổ, với lại những phần tử trí thức theo chủ nghĩa tự do, thì vẫn tỏ ra phản đối hẳn, cái đó thường không cho phải nói.

Còn phía Tàu thì sao? Cả nước chẳng chia trên dưới, chẳng chia đảng phái, cũng chẳng làm gì có những tập đoàn, ai nấy đều đồng một lòng, là đánh lấy cái quyền tự do sinh tồn của dân tộc.

Sự đồng lòng đó chính là cái điều kiện cơ bản nó làm cho quân Tàu có thắng lợi trong cuộc chiến đấu với kẻ thù.

Phải chăng, đến chúng ta không phải người Tàu mà cũng có nhận thấy cái nguyên tắc cơ bản tức là sức mạnh quyết bách của quân Tàu. Nhưng chỉ sợ đó là cái lý mông, cái lý của kẻ yếu! Thì chuyện Nhật với Tàu hôm nay có khác chi chuyện Ý với A hồm trước: A là nước bị xâm chiếm, bị áp bức, mà Ý là nước đi xâm chiếm, đi áp bức người ta; lẽ tất nhiên là nước A phải nổi lực. Mà dân A cũng đã nổi lực thiệt, cho đến A hoàng mất đến sau ngày mất nước mà còn cất tiếng kêu gào thê thảm ở giữa hội Quốc liên... Thế mà cũng... đi bêu! Nước A cũng đành lỉnh phần mất nước! Thì ngày nay đối với cuộc Trung-Nhật ta mới nghĩ ra làm sao? Nhưng dầu sao, chúng ta cũng cứ khác cái lý được thắng mới là khôn ngoan.

Lạc-nhân

Dựng một pháo đài lớn tốn 30 vạn đồng

ĐỒ SƠN. — Trong khi có tiếng kêu chính phủ ít lưu tâm về việc phòng thủ xứ nầy, thì tại miền duyên hải Bắc kỳ, hai pháo đài lớn đã dựng trên những địa điểm rất lợi cho việc dụng quân. Tại đảo Cát Bà, nơi các tàu biển qua lại vào cửa Nam triệu rồi lên Sông Cấm, chánh phủ mới xây xong một pháo đài trên núi, trông việc đề phòng các tàu qua lại gần bờ biển.

Tiếp với pháo đài nầy, tại Đồ-sơn từ ba tháng nay chính phủ lại cho khởi công xây một pháo đài nữa. Pháo đài nầy dựng trên núi Rừng-thông là một pháo đài lớn và kiên cố nhất. Đứng trên ngọn núi Rừng-thông cao nhất Đồ sơn ở vào giữa Hòn-dấu và Đồ sơn, người trên pháo đài có thể trông suốt được từ phía xa ngoài biển rộng, các tàu vào cửa Nam triệu sẽ bị ngăn cản một cách rất dễ dàng.

Pháo đài xây trên ngọn núi, chu vi rất rộng có rất nhiều lô cốt và kho chứa súng đạn.

Công cuộc lớn lao nầy tốn hết ngót 30 vạn đồng. Pháo đài nầy đã gần hàng ngày hơn nghìn phu và phải làm trong một năm mới xong.

(VIỆT-BÁO)

VẮN-VẮT

Nạn lụt

Bính-Tân, Tùng-Hộ nạn binh lửa,
Người chết nhà tan thôi thả cửa.
Tai trời không kém gì binh đao,
Xứ Bắc kỳ ta bị đê vỡ!
Nước lụt như biển tràn mênh mông,
Tài sản hoa lợi trôi theo giòng.
Ngàn vạn nạn dân tiếng than khóc,
Cơm không, áo không, nhà cửa không!
Sau lụt tiếp đến cái nạn đói,
Sanh nhai chung khốn sống sao nổi!
Hàng sản, hằng tâm kia ai ai?
Một miếng lúc nầy bằng một gói.

T. D.

LẠI MỘT NGƯỜI TÙ ĐÀM NGƯỜI GÁC NGỤC CHẾT!

Hà-văn-Phúc, 19 tuổi, quân Hà nam, đã 6 lần can án, hiện bị giam tại nhà pha Sơn tây (Bắc-kỳ).

Hôm 1er Septembre, Phúc vì thù hiềm với đội Khôi (người gác ngục) sao đó, nổi đâm người nầy nhiều vết thương nặng ở mặt và tay.

Khi người gardien chef hay được, cho đem dẫn nhà thương thì chết.

TRUNG — NHẬT CHIẾN-TRANH

Quân Tàu đại thắng trên mặt trận Thượng-hải

và cho máy bay sang tận bên Nhật ném bom

Quân Nhật chiếm được Vương-quốc trấn, pháo-đài Sư-tử — Nga quả quyết giúp Tàu — các nước rồi sẽ lôi cuốn vào cuộc chiến tranh

ỦY HỘI MÔNG CỔ ĐỊA PHƯƠNG TỰ TRỊ ĐỐI VỚI VIỆC KHÁNG NHẬT

Qui hoa, 1er-9 — Toàn thể Ủy hội Mông cổ địa phương tự trị ở trong địa phận tỉnh Tuy viễn nổi lòng công phẫn về việc nước Nhật thi thố đoạn xâm lấn đất đai nước Tàu, sau một gởi đến Chánh phủ Nam kinh một bức điện đại khái nói Ủy hội sẽ ủng hộ sự chủ trương kháng Nhật.

DƯ HÁN MƯU DỰ BỊ ĐÁNH NHẬT

Hương cảng, 2-9 — Tướng Dư hán Mưu là Tổng tư lệnh ở Quảng đông đã hạ lệnh cho các quân đội ở Quảng đông sửa soạn sẵn sàng để giao chiến với quân Nhật. Đồng thời Dư truyền mộ những tù phạm để lập thêm chiến liên đội thứ 2o.

MÁY BAY TÀU RẢI TRUYỀN ĐƠN Ở CÁC MẶT TRẬN QUÂN NHỰT

Thượng hải, 2-9 — Nhiều phi cơ Tàu bay rải truyền đơn cộng sản ở các mặt trận quân Nhật, hô hào giải chánh sách xâm lược của đế quốc Nhật và cổ động binh lính Nhật khởi loạn, giết các sĩ quan v. v.,

MỘT TRƯỜNG CAO ĐẲNG CỘNG SẢN Ở TÂY AN PHỦ

Thiên tân, 2-9 — Ở Tây an và Sơn tây người ta đã định lập lại Tây an phủ (thuộc tỉnh Thiểm tây) một trường cao đẳng để truyền bá chủ nghĩa cộng sản và bài Nhựt, do tỉnh tự cộng sản Mao trạch Đông chủ trương.

CỘNG SẢN ÂM MƯU PHÁ ĐƯỜNG XE HỎA NAM MÂN

Đông-kinh, 2-9 — Báo Nhựt nhựt tân vân tiếp được tin ở Xuân kinh rằng nhà đương cuộc Nhật ở Mãn châu có phát giác được một cuộc âm mưu phá hoại của đảng cộng sản mục đích để phá hư con đường sắt Nam Mãn giữa của mỏ than đá và cửa biển Đại liên. Sau khi tra hỏi gần hai đảng viên cộng sản Tàu bị bắt trong ngày 20-8, nhà đương cuộc Nhật bắt thêm được 13 đảng viên cộng sản khác trong năm thành phố ở Mãn châu. Hiện cuộc điều tra còn đương tiến hành.

VIÊN CHỦ TỊCH TỈNH PHÚC KIẾN VÀ NHIỀU VỊ VÕ QUAN BỊ XỬ TỬ

Hương cảng, 2-9 — Viên chủ tịch tỉnh Phúc kiến là Trần Nghi đã bị xử bắn trong ngày 31-8 vừa rồi.

Nguyễn Trần Nghi là người tin cậy của Tưởng giới Thạch, trước kia họ tại trường võ bị Đông kinh và kết hôn với một người con gái Nhựt. Trong năm Dân quốc 24 (tức là năm 1935) được chánh phủ Nam kinh cử lên chức chủ tịch tỉnh Phúc kiến, họ Trần lại không vì nước lên giao thông với quân Nhựt. Có lẽ mưu gian bị bại lộ nên vừa rồi hội quân sự ấy vừa ở Nam kinh nhóm tòa án quân sự bí mật rồi ra lệnh cho Huỳnh Đào là sư trưởng sư đoàn 157 kéo vào tỉnh Phúc kiến bắt Trần Nghi đem ra pháp trường xử quyết.

Đội hải quân lục chiến do Lâm quốc Cảnh chỉ huy đóng ở Phúc kiến là bộ hạ trung thành của Trần Nghi Đội bảo an trong tỉnh Phúc kiến cũng ủng hộ Trần Nghi giao thông với Nhựt.

Vì vậy nên cả hai đội binh nầy đều bị thâu khí giới; những viên trưởng quan trọng yếu đều bị bắt giải về Nam kinh xử tội, còn quân sĩ thì có kẻ được biên vào đội quân mới, có kẻ bị giải tán.

HOA KIỀU TẨY CHAY HÀNG NHẬT

Luân-đôn, 2-9 — Cố tin ở Tân gia ba, thì Hoa kiều ở Mã lai hiện đã nhất luật tuyệt giao với Nhật về mặt kinh tế.

Từ khi có chiến tranh đến giờ, Nhật đã bị thiệt hại tới 5 vạn pounds

NHẬT TUYÊN BỐ CHIẾM ĐƯỢC VƯƠNG QUỐC-TRẤN...

Thiên-tân, 2-9. — Quân ở giọc đường nói lên Tàu phổ truyền bố rằng mình đã chiếm được Vương quốc trấn ở phía tây tỉnh hải hầu 31-8

...VÀ PHÁO ĐÀI SƯ TỬ TRÊN SÔNG DƯƠNG-TỬ

Thượng-hải, 2-9 — Theo lời bố cáo của đại doanh quân Nhựt, thì quân ấy đã chiếm được pháo đài Sư tử ở phía Tây

(Xem qua trang 4 cột 3)

BÀI ĐỘC GIẢ

CÁI "SANG" lấy đâu làm chuẩn đích?

(VÀI ĐIỀU VỀ CAM-ĐỊA)

Một ngày kia, nhân tới nhà người bạn thăm, sau câu chuyện thường, anh đưa ra một bức thơ của một người bạn tân học của anh trách anh nhiều điều, và tỏ tình thật cùng tôi:

— Đó là một cái trong mấy cái thơ khác đấy; anh xem quan niệm kẻ có tư tưởng mới là vậy đó.

Cầm thơ xem, ngoài đoạn thăm viếng lăng nhăng không gì đáng kể ra; đoạn giữa có mấy giòng như vậy:

«... Anh H., đời nầy là đời cạnh tranh, đời khoa học, chúng ta phải một mặt theo mới; phàm những cái gì cổ hủ, phải vứt đi là lẽ đương nhiên, mà cũng là tình thế buộc phải vậy. Tôi lâu nay ngóng vào anh, xem anh có tư tưởng mới: lời nói, việc làm của anh, cái gì cũng theo mới. Nhưng có điều hủ mà anh không bỏ được — xin nói phứt — là bộ áo quần và sự trang sức của anh lài xài quá! Ra đàng, ai cũng cho anh là lão «Lý-toét»! Kìa bộ Âu trang kia, sao anh không dùng tới cho tiện? Các thứ dầu thơm, phấn sáp, nó làm cho người hóa ra «mới» Âu Mỹ, thêm đẹp đẽ đề ưa, không phải là vật vô ích mà! Ở đời văn minh nầy mà cứ để người ta khinh rẻ không biết mùi văn minh, sao gọi là văn minh nổi?...»

Đang giữa ngã ba, tôi chả biết cái phải về phe nào. Nghĩ hoài mà càng nghĩ càng nghe thêm rối trí. Một câu hỏi nhân đấy tự nhiên trong não phát ra:

«Cái «sang» lấy đâu làm chuẩn đích?»

Câu hỏi còn treo lơ đờ chưa trả lời được, thì bỗng đâu được xem một quyển sách của bà A. Viollis (tức tác giả quyển «*Indochine S.O.S.*», bàn ở ta chạy lắm) phỏng-vấn người đồng chí của Cam-Địa bên Ấn-độ về thân thế ông thánh Ký. Hà hồi lại sao thánh Cam-địa phải ở trần cả ngày và lại ăn nông sơ sài cực khổ thế mà chịu nổi, công đi chân trần không guốc dép gì cả..., thì người ấy trả lời:

— Vì ông thấy xung-quanh mọi người, đa số không đủ no hằng ngày, áo quần chúng xài xể không đủ che thân, nên không nỡ hưởng lấy cái sang sướng một mình đó....

Thiệt một câu trả lời, vạch toang tấm lòng thương nói xót giống của bậc chí sĩ đa đoan! Nếu không nghe câu nói ấy, mà lấy con mắt tục dòm vào, đâu khỏi cho ông già ấy không đủ sức làm ra tiền, nên phải chịu cùng cực như thế! Vậy cái «sang» của Cam địa ở đâu?

Tiếp đó, tôi lại được xem quyển sách cũng nói về Cam địa; đến đoạn trưng bày về chủ nghĩa «Tiêu cực đề kháng» của ông thiệt hành ở Natal (Nam Phi châu) thì nhận thấy dân chúng Ấn độ cảm hóa theo thành về phần «khổ hạnh», đã có ảnh hưởng lớn.

Dân Ấn cũng không khác nào các dân tộc khác; có là cái gì họ cũng ngó vào chỗ thực tế mà tin theo. Những kẻ hô hào cổ động vì nước, vì dân, binh dân, xã hội gì gì, mà ngó ngay vào họ, thấy bộ đồ «mốt» chưng diện lòe, vào gác ra xe, quy tiệc mai tàng, ăn nằm cực một chút là không chịu nổi, thì có nói trời nói đất gì, cũng chỉ một bọn khử đối đầm theo thôi: trái lại, đối với kẻ ăn thiệt làm «ẩn», ôm tấm lòng ưu ái, cầm cái chăm chỉ làm theo lương tâm mình, tuy không chóe lòe, mà thực sự rỡ ràng không ai không biết tới. Có lẽ dân Ấn độ chỉ tin như thế. Nên lúc ở Natal, Cam địa cảm hóa được đa số. Có lúc ông ta phải cùng mấy người đồng chí ra tay quét dọn đàng sá xung quanh vâng bợ ở cho sạch sẽ. Có lúc ông ta tự nhận vai đầu bếp nấu ăn; tội nghiệp, nấu ăn không thạo, món đậu chiên sống sượng hôi tanh, thế mà cả bọn ăn nuốt ngon lành!

Kẻ viết bài nầy, không có ý nhứt thiết buộc người đời theo lối khổ hạnh như thánh Cam địa. Vì cách khổ hạnh ấy không thể làm cái luật chung trên đường sống của mỗi người. Sống ai đã hô hào binh vực lao động, đã chú trọng chủ nghĩa binh dân, ít nữa lời nói phải việc làm tiêu biểu cho sự hô hào và chủ nghĩa kia, không đi với nhau, không cách xa nhau, thì quần chúng mới tin. Trái lại, mình tự đứng trên mây mà nói với kẻ lộn dưới bùn, thì có hên gào cho rát cổ, cũng như tiếng kêu giữa bãi sa mạc!

Giai-nhân Cả
(Một thanh niên)

TÌNH CẢNH NẠN DÂN

Hàng vạn nạn dân chui đụt, không cơm ăn, rất khổ sở!

Hiện nay tỉnh có 32.000 dân bị nạn lụt, không nhà ở, không cơm ăn, đang trú ở sân nhà gare Phủ lạng (Bắc-giang), và dọc theo đường đê từ Hòa yên, Cung nhượng đến bến Xuân-đám và dọc theo đường xe lửa; xúm nhau ở một túp lều, kẻ thì ôm con bẹo, kẻ đã bế mình một con trâu, mùi hôi tanh bốc lên nồng nặc, rất thê thảm!

Tỉnh nội tỉnh Bắc ninh, ruộng nương bị ngập nước có 30.029 mẫu. Còn tỉnh Bắc giang có 4 tổng: Dĩnh kế, Thái đào, Xuân đám, Trí đô thiệt hại nhiều lắm. Chỉ 4 tổng mà số ruộng đang xanh tốt nay bị ngập nước có trên 4 vạn mẫu! Chưa kể biết bao tổng khác.

Đê Dồng lỗ (Đức thắng) mới bị vỡ nữa. Thế là 5 phần tư tỉnh Bắc giang bị nạn nước!

Tình cảnh như thế, kẻ dư ăn, dư mặc có lẽ nào tâm ngơ cho đành!

Xét nhà bắt người

Lối 4 giờ sáng 1er Septembre, nhân viên sở Mật thám có đến khám xét nhà M. Tâm bán nhật trình ở xóm Bà chiểu (Saigon).

Trong tập nhà lá xịch xạc lỹ, nhà chức trách có lấy 1 cái rương, rồi dẫn Tâm về sở Mật thám. Kế đó một chập lại dẫn Tâm trở về coát lại và lấy 1 cái rương nữa.

Cũng buổi mai 1er September, sở Mật thám Saigon có tới bắt mấy người thuộc về nhóm «La Lutte», như Ngô văn Xuyết, Đào hưng Long, Võ hữu Bình, Sol Ngoài ra có mấy người ở chung nhà với mấy người đó cũng bị bắt.

Lụt! Vỡ đê!

Bao nhiêu đồng bào bị nạn ở mấy tỉnh đương ngóng trông tấm lòng từ thiện của các nhà hảng sản!

LỜI THAN PHIỀN

Của mấy thầy giáo sư hạt Thừa-thiên

Từ khi nhà nước mở hương trường đặt hương sư, chúng tôi tuy không có bằng Sơ học, nhưng cũng chân thì sanh nhị tam trường mới được bạch giáo sư ; được làm thầy dạy trẻ, chúng tôi vẫn hy sanh với phận sự, trước để giúp ích cho xã hội, sau để tự trợ trong gia đình. Nay trộm nghe nhà nước sắp chọn thầy lại, lấy những người có bằng Sơ học để thay mấy thầy giáo sư lớn tuổi, làm việc lâu năm và không có bằng Sơ học.

Chúng tôi thiết tưởng mấy người tăng sự nhà nước tuổi đến 55, bạn đến 30 năm mới về hưu ; giáo sư chúng tôi người lớn tuổi nhứt chỉ ngoài 40 tuổi, thâm niên mới ngoài 20 năm, chúng tôi không có bằng Sơ học, mà mỗi trường Sơ đẳng đã có một thầy sư phạm dạy lớp Sơ đẳng rồi, thì về phần Pháp văn chúng tôi vẫn đã sức dạy 2 lớp dưới. Huống trường Sơ đẳng chú trọng về quốc văn, mà về phần quốc văn thì chúng tôi dám chắc am hiểu hơn mấy người tân học.

Thường năm lại có học lớp Sư phạm ở Huế, thì về nghề dạy trẻ chúng tôi cũng có phần quen thuộc; còn giao thiệp với xã dân, chúng tôi dám chắc không khi nào xảy ra những việc lôi thôi ở giữa phụ huynh và thầy giáo. Vậy xin nhà nước xét nghĩ lại thế nào cho chúng tôi được giữ cái gánh dạy trẻ đó trong lúc kinh tế khủng hoảng nầy, cho anh em chúng tôi khỏi vạn thất nghiệp. Mong thay !

Thừa-thiên hạt Giáo-sư

Hai người khách trú đầu-cơ bị bắt giam

Lúa gạo thiếu ăn và lên giá nầy, các nhà buôn có một mánh lới đầu cơ ngoan lắm : họ mua gạo rẻ dồn chứa lại, đợi khi thật ngặt mới bán ra một giá rất cao.

Theo *Việt - Báo*, nạn lại vỡ đã ở Bắc - ninh dân tình cũng khổ thiếu gạo, thế mà có 2 tên khách trú ác nghiệt ở Bắc-ninh và Phả - lại không chịu đem bán gạo theo như lúc thường cho dân, vì vậy nhà chức trách đã bắt giam.

Một cái gương cho các nhà đầu cơ vô nhân đạo !

Ai muốn biết địa dư, lịch sử, v.v., của tỉnh Kontum và nhất là công cuộc thực dân của người Nam ta ở trên ấy ;

Ai muốn biết tình tình phong tục của giống người Mọi : tục mê tín, cách tổ chức xã-hội vv...

Thì hãy đọc cuốn :

MỌI KONTUM

là một cuốn sách nghiên cứu rất công phu.

Giá 0$65, có bán khắp các hàng sách. Mua buôn mua lẻ hỏi tại Imprimerie MIRADOR HUẾ

Gửi cước phí gởi sách người mua chịu.

Tại Tiếng-Dân cũng có bán.

VIỆC TRONG NƯỚC

HUẾ

Bãi vàng

Từ trên một tháng lại đây, dọc bờ bể thau chưa thành ngoại, cạn đường Abattoir và đường Gia-long, thấy có vài chục người ta gánh đãi nên nhà cửa rất đãi vàng.

Đất họ đãi đây, theo họ nói, nguyên khi xưa (tức triều Tự-Đức) nơi nhà thờ làm đồ vàng để trọ có lần vàng vụn ra, nay biết được, nên bèn tìm lại từng chút. Bằng ngày làm thế, mỗi người cũng kiếm được 5 ₹ của bạc.

Thế là của người xưa vất đi, mà người đời nay bèn mót nhặt qua được đôi ngày sống.

Thấy bàn

Hội đồng các ông Đốc và Kiểm Học

Như lời đã đăng ở một số trước, sáng 6 Septembre Hội đồng thường niên các ông đốc học Kiểm học, Trung-kỳ đã khai tại Bảo-đại thư viện. Chủ tọa là quan Khâm-sứ Graffeuil, có các quan Thượng Phạm - Quỳnh, Thái-văn-Toản, Hồ-đắc-Khải, quan chánh Liêm phòng Segny, quan Thanh-tra Học-chính Lafferranderie và nhiều quan Tây Nam đến dự. Quan Thượng Giáo-dục đọc diễn văn cảm ơn quan Thanh-tra Trung-kỳ cùng các quan Tây Nam, có kể sơ qua việc bộ Giáo-dục, và một lí con số về trong năm 1936—37: nào là số trường số học trò có tăng, số thi đậu yếu lược và tiểu học cũng nhiều hơn năm trước... giảm sự thi lên lớp, chỉ lấy học lực trong năm mà cho lên, nào không bắt buộc có bằng yếu lược (nhưng vẫn giữ việc thi bằng ấy, vì quan Thượng nói là cần kíp cho sự học ở nương thôn) giảm giờ chầu Hán ở nhiều lớp, cho các thầy giáo tư thục được dự hội đồng giám khảo... và một vấn đề mà cần phải hỏi ý kiến các học quan trước khi trả lời cho nha học chính Đông-dương, là vấn vấn đề hợp nhất ban tiểu học với sơ học... Quan Thượng còn nói việc làm còn nhiều nhưng ngân sách thì ít, mong được quan Khâm-sứ để ý đến mà chi cho số tiền đủ dùng v. v.

Quan Khâm sứ cũng đọc đáp từ khen công việc bộ Giáo dục, và nói nếu, có thể khi nào cũng cần lòng giúp cho bộ.

B.

NGHỆ - AN

Lại nạn « dịch trâu »

Báo T. D. số 1100, ra ngày 26 8 37, đăng chuyện dịch trâu ở làng Tri-chỉ, tổng Cự-lâm, huyện Nghĩa-đàn, trong 8 ngày mà chết mất 5 con trâu, v. v. ấy là hồi mới phát, chứ đến nay thì số trâu, bò chết đã tới ngoại 4 chục con !

Hôm 19-8 vừa rồi, có phái viên sở Thú y tới tiêm thuốc và bắt niêm giấy ở các cửa rào, không cho trâu, bò ra, chủ nhà phải đi cắt cỏ và gánh nước cho trâu, bò uống, con lành thì tiêm thuốc, còn con nào đã bịnh thì đành ngồi chờ cho nó chết, chớ không cứu được.

Hôm 27 vừa rồi, có tên Hãy ở trong làng ấy, hôm nọ đổi về không kịp đem trâu tiêm, nay tính quan đến bắt được, giải nó tới tòa Đại lý, tuy có giấy nữa thì con nào ăn lậu không tiêm, mà bắt được, thì bị phạt mỗi con 5$. Nhưng quan Đại lý bảo hãy tha cho tên Hãy về, chớ giấy thương lính số phác ra sao đã.

Ở xứ nầy bị trời đại hạn từ tháng ba lại giờ, nay mới được mưa, mà bị cái nạn dịch trâu, không được đem trâu bộ đi làm, ruộng phải bỏ hoang, cái khổ nhà nông, mong quan trên thương đến, trả tình thế nào cho dân nhờ.

Dân quê

Tiếng than phiền về việc hương công đại chẩn

Từ bữa 26 Août đến nay, tại hạt Nam-đàn, quan trên có sức cho hương lý phải đốc xuất việc đào các tiểu cản (artérioles). Công việc đó vốn là « Hương công đại chẩn », nghĩa là làm có trả tiền công ; song làm rất khó nhọc, lại có lịnh đụng lên kiểm tuần, nên công việc có vẻ nghiêm khắc. Làng nào làng nấy cứ theo nhân dinh trong sổ bộ bắt ra làm đất cả đào đến đắp, mỗi thước khối giá cho 6 xu rưỡi, phu làm không đủ ăn, nên có tiếng kêu van. Có làng dân tránh không chịu làm, thì lý trưởng bị đánh phạt, như lý trưởng Xuân - hồ và lý trưởng Đan-nhiễm v. v.

Số đất làm cả đào lẫn đắp và đem như thế, mỗi ngày mỗi phu chỉ làm được một thước khối là cùng. Bởi là phu làm đất rành nghề, còn những người không quen mới bắt đắp đi làm lần đầu thì không làm nổi.

Công cuộc « Hương công đại chẩn » làm việc tốt mà làm như cách trên thì hình như nó mất hết cả ý nghĩa. Mà có tiếng than phiền, mong nhà trách nhiệm sẽ sửa đổi lại cho khỏi dân ta thán.

Dân nguyện

QUẢNG - BÌNH

Nạn trộm bò !

Ở phủ Quảng-ninh, bọn trộm hoành hành, chết là trộm bò ;

Cách đây Nguyên - Chất làng Mỹ - đức bị mất 4 con bò đêm 7 rạng ngày 8 tháng 7 ta, chủ nhà có trình phủ và thuê người tìm kiếm khắp nơi, nhưng vẫn chưa ra manh mối.

Nhà sự viên Rằm làng Đồng-tư, cũng bị bọn trộm lùa mất 2 con bò trong đêm 28 tháng 6 ta, kiếm cũng không được. Người ta nói, trộm vụn vặt thì nhiều. Dân phủ Quảng-ninh lấy làm than phiền, mong nhà chức trách nghiêm sức canh phòng và tuần tiếp thế nào.

Dân

QUẢNG - NAM

Làm chay xuất tiền công, sao không cho dân biết ?

Ngày 12 tháng 7 ta, (17 8) Lê-Đài quyền lý trưởng làng Xuân-hòa (Tam-kỳ), cùng với bọn cường hào trong làng (cả Trang, cả Chước, xã Tân, hương Kỳ, Sáu v. v.) tự xuất của công ra 50$ để mua đồ vật về làm chay « tiêm phật » (!!), mà không cho dân trong làng biết. Đã không có thuận ưng, lại không xin đơn quan Phủ ; chỉ để đến bữa làng cùng lệ Cầu bông (12-7 ta), lợi dụng nhịp nầy bắc cần sang làm chay.

Giữa lúc phật ngồi chơi hoa quả bánh tây, và mấy ông cựu đương đốc suất dân lạy bái đủ, bỗng đâu, thì có mấy người dân ở xóm An-hải (chợ Chiều) và dân xóm Cam-linh đến thưa :

« Làng làm chay sao không cho dân chúng tôi biết? hiện trường học làng, bàn ghế nát; đường cả cầu cống trong làng

(Xem qua trang 3 cột 3)

Vật giá lên cao

VINH. — Vật hạng và gạo giá lên cao khắp thành thị đến thôn quê đâu cũng là ở !

Mới trước và sau vụ thuế vừa rồi, bạc cứ nằm từ 7 quan đến 7 quan 5 tiền mà bỗng hạ xuống đến 4 quan 9 tiền, rồi đến hôm 1er, 2 Septembre đây thì 5 quan 5 tiền, dân sự vẫn bị ảnh hưởng riết.

Gạo lên giá như nước vỡ đê ! Mới năm ngoái, giá gạo một tạ (100 kilos) chỉ trên dưới 5$00. Rồi tháng trước lên đến 7$, 8$, dân sự đã kêu van. Mấy bữa cuối tháng Août đến 9$, 10$. Sang hôm 1er Septembre đến 11$, rồi sang ngày 2 Septembre nhảy lên 14$50 Phiên chợ tỉnh chỉ nghe tiếng kêu gạo kém !

Còn giá vải bông thì cũng lên gần gấp đôi như ở Huế.

Vật giá lên như vậy rõ là khó sống !

DÂN-NGUYỆN

3 người tuyệt thực phải chở đi nhà thương

Mấy ông Đâu, Lạo, Số, Quang thuyệt thực tại khám lớn Saigon hôm 30 Août, thì chiều 3 Septembre đã chở ba ông Lạo, Số, Quang đi nhà thương, vì yếu lắm !

CHÍNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP

CUỘC XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

KỲ THỨ NHÌ NĂM 1937

900.000 đồng bạc

Chia làm NĂM BỘ mỗi bộ 180.000 vé mỗi vé 1 đồng bạc. (NAM-KỲ, CAO-MÊN, BẮC-KỲ TRUNG-KỲ và AI-LAO) Nơi xổ định ở HANOI, và thôi bán vé trước ngày xổ 2 ngày Các ngày xổ số sau nầy :

8 Août, 9 Septembre, 14 Octobre, 2-12 1937 và 5 -1938

Mỗi lần có 4029 số trúng như sau nầy :

1 số trúng	4.000$	4.000$
8 »	1.000.	8.000.
60 »	100.	6.000.
360 »	50.	18.000.
3 600 »	10.	36 000.
4.029		72.000$

Có năm số lớn chung cho cả 5 bộ

Xổ tại HANOI ngày 6 tháng giêng năm 1938

1 số trúng 100.000$ 1 số trúng 40.000$
1 » » 20.000. 2 » » 10.000.

Những vé hoặc trúng hay không trúng về năm kỳ xổ của năm bộ đều được dự vào cuộc xổ chung lấy 5 lô lớn.

CHÚ - Ý : BỘ NAM-KỲ từ số 000 000 đến số 089 999 và từ số 100000 đến số 189 999 — BỘ CAO-MÊN từ số 200 000 đến số 289 999 và từ số 300,000 đến số 389 999 — BỘ BẮC-KỲ từ số 400.000 đến số 489 999 và từ số 500.000 đến số 589 999 — BỘ TRUNG-KỲ từ số 600 000 đến số 689 999 và từ số 700 000 đến số 789.999 — BỘ AI-LAO từ số 800 000 đến số 889 999 và từ số 900,000 đến số 989 999

Một TƯ THỤC LỚN đầu tiên ở HUẾ do một ĐOÀN THỂ GIÁO VIÊN tổ chức từ 1936 :

Hiệu trưởng : Tôn - quang - Phiệt

THUẬN-HÓA HỌC-HIỆU

Thủ quỹ : Trần - hữu - Duẩn

Dãy 12 GIAN — Đường DAYOT — gần sân VẬN - ĐỘNG

Trường là của chung, nên các thầy đều tận tâm.

Được công-chúng khen là trường ở chỗ thanh-tịnh, xa các con đường ồn ào, học-sinh khỏi lãng trí.

Chỉ có hồi-trường đã cấp 7 Học-Bổng cho học-sinh.

Đã được tiếng là trường có kỷ-luật và thi đậu rất nhiều.

Đã có nhiều nhà trọ tử tế, gần trường cho học-sinh.

Khai - giảng : 30 AOUT 1937

Mở đến lớp CỰ THỂ 1Ừ NIÊN

Đã có Laboratoire trét 4200$00 — Bibliothèque : 400 quyển — Một Salle de Sciences riêng tiện cho khi học Chimie và Physique

Có Terrain de Sports và thầy tập thể-thao.

Thi Học-bổng định vào ngày 28 Septembre 1937.

CÁC GIÁO VIÊN : *Nhiều kinh nghiệm, không khi nào thay đổi giữa năm học và toàn có bằng : Cao-đẳng sư-phạm, Tú-tài, Cao-đẳng tiểu-học và Sư phạm ở Huế : các ông : Trần-đình-Đàn, Tôn-quang-Phiệt, Hoàng-Tăng, Bửu-Ái, Bảo-đăng-Ánh, Nguyễn-đức-Nguyên Hồ-Huyền, Hồ-Liên, Nguyễn-doãn-Thâm, Trần-hữu-Duẩn, Lê-trọng-Bật, Ngô-hữu-Yên.....*

Cả đến xem Thuận-Hóa *mới thấy trường ở* chỗ rất thanh tịnh *và cách tổ-chức đã* thật hoàn toàn

Đã có đĩa Victor mới

BAN **PHỤNG-HẢO**

Cô Phùng-Hà, Tư-Sang.
M.M. Năm-Châu, Tư-Ut ca nhiều tuồng mới đặc sắc.

SOCOA
—HUẾ—

ĐẠI - LÝ ĐỘC - QUYỀN
PHILIPS RADIO
VÀ
PILOT

THUỐC PHÁT MINH BỔ PHỔI TRỊ HO

SÁU PHƯƠNG THUỐC HO THẦN HIỆU ĐỆ NHỨT — CHỨNG HO NÀO UỐNG THEO THUỐC NÀY

N 4 — BỔ PHẾ CHỈ KHÁI TÁN. — Gồm trị các chứng ho bởi tại phổi yếu và nóng, hoặc ho phong, ho cảm, ho ban rất thần hiệu. Giá 1 ve 0$10

N 18 — NHI KHOA CHỈ KHÁI TÁN. — Trị các chứng ho con nít, bất luận ho phong, ho gió, ho cảm, gốc ban chưa giứt mà ho, tỷ vị yếu sanh đàm mà ho, thần hiệu phi thường Giá 1 ve 0$10

N 19 — PHỤ KHOA ĐIỀU HUYẾT CHỈ KHÁI HOÀN. — Trị về ho đàn bà kinh nguyệt không đều, hoặc bởi sản hậu mà sanh ra ho, bất luận đàm nhiều ít, đàm xanh, đàm vàng. Giá mỗi hộp 5 hoàn : 0$80

N 20 — NAM KHOA BỔ KHÍ CHỈ KHÁI HOÀN — Trị về ho đàn ông, tỷ phế khí suy nhi kiêm ngoại tà, phần khí yếu, tỷ yếu, phổi yếu mà ho, hoặc đàm nhiều, đàm ít, đàm xanh, đàm vàng. Giá mỗi hộp 5 hoàn 0$80

N 21 — LỤC LONG THANH PHẾ HOÀN. — Trị các chứng phổi khô, rang tức ngực, ho không đàm, có khi ho nhiều động tim phổi mà ra máu chút ít, bất luận đàn ông, đàn bà, già, trẻ đều dùng đặng. Giá mỗi hộp 5 hoàn : 0$80

N 22 — ĐỒNG GIAO BẤT BỬU HOÀN. — Trị các chứng ho ra máu, thổ huyết, lạc huyết, ho máu vướng theo đàm, cầm máu rất thần tốc, đàn ông đàn bà thảy đều dùng được. Giá mỗi hộp 5 hoàn : 1$15, hộp nhỏ : 1$00

NHA THUỐC **VÕ-VĂN-VÂN** THUDAUMOT

Các chi cuộc : HUẾ 87 Rue Paul Bert TOURANE — QUINHON — SAIGON — HANOI — HAIPHONG

https://tieulun.hopto.org

MỘT HỘP
THIỆT
THUỐC HƯỜN
VALDA
dùng trừng lý, ngâm phải tóc
thì đủ ngăn ngừa
Khỏi đau đớc giọng, Khỏi đau phổi và đủ trừ các bịnh
NHƯNG LÀ
Sổ mũi, nghẹt mũi, phong hàng, ngạt cảm, hoặc đánh nhiệt nổi sẩm, vân, vân
MÀ NHỨT LÀ PHẢI
ĐỢI CHO ĐƯỢC
THIỆT THUỐC HƯỜN
- VALDA -
bán đựng trong hộp mà thôi, trên nắp hộp nhớ phải có chữ hiệu
- VALDA -
mới thiệt phải

ĐÓN XEM SỔ TỚI CỦA
Xổ số Đông pháp

Xà phòng Nhà-Quê

Xà phòng Nhà-Quê mới ra đời và được chứng nhận tại Tòa Qui-nhơn rồi. Các cô, các Cậu và các bà nhà Phước mua dùng nhiều và có lời khen « Xà phòng Nhàquê tốt hơn hết ».

Tại sao xà phòng Nhàquê tốt hơn các thứ khác ?!

Vì
1°/ Nấu theo kiểu Marseille, lọc lấy thuốc ra bày bán mới thành xà phòng được.
2°/ Xà phòng Nhàquê ở chính nơi thổ sản dừa, nên tinh phần đầu.
3°/ Xà phòng Nhàquê không tốp, giặt ít hao, nhiều bọt và màu trắng y phục, lại khỉ ít nước cảm không hôi.

Vậy các Ngài nên coi chừng các thứ xà phòng phấy nổng, vì đừng đến phải mua hư y phục !!

Xà phòng Nhàquê mong các Ngài cảm lòng tín thành cho nền kỹ nghệ nước nhà mới mở lần đầu tiên nơi sông giả 'cực đừng vững và thịnh vượng, rất đa tạ.

Xà phòng Nhàquê cần nhiều Đại-lý đã tư cách khắp nơi

Ngài nào cần hỏi điều gì, xin viết thư thương lượng.

Savonnerie Nhà-Quê
NGUYỄN-NGỌC-THINH
Fondé pouvoir
BÌNH-DƯƠNG
(Annam) *Phái mỹ.*

ĐÀN ÔNG THẬN HƯ

THUỐC LƯỠNG NGHI BỔ THẬN
của Lê-huy-Phách là thứ thuốc « bổ thận » hay nhất ở xứ này !

Thận là cơ quan hệ trọng cho sự sinh dục của đàn ông. Thận suy sinh nhiều chứng : đau lưng, vàng đầu rụng tóc, mờ mắt, ù tai, thân thể đau mỏi, buồn bả chân tay, tiểu tiện khi trong khi vàng, tinh khí loãng... hoặc sinh ra mộng tinh, di tinh, hoạt tinh, nhiệt tinh, lãnh tinh, liệt dương. Các bệnh này đều làm kém đường sinh dục.

1) *Di tinh.* — Khi cường dương không cứ lúc nào, tinh khí không kiềm được, mà tiết ra.

2) *Mộng tinh.* — Khi ngủ tưởng giao hợp với đàn bà, tinh khí cũng ra.

3) *Hoạt tinh.* — Tinh khí không kiềm. Khi giao hợp tinh khí ra mau.

4) *Nhiệt tinh.* — Tinh nóng.

5) *Lãnh tinh.* — Tinh lạnh.

6) *Tinh khí bất sạ nạp tử cung.* — Tinh khí rỉ rỉ ra, không bắn vào tới tử-cung.

7) *Liệt dương.* — Gần đàn bà mà dương không cường được.

8. *Sau khi khỏi bịnh phong tình.* — Đau lưng, rụng tóc, vàng đầu, khắp thân thể đau mỏi, ướt quần đầu, tiểu tiện có ít vẩn...

Có các bệnh kể trên dùng LƯỠNG NGHI BỔ THẬN số 20 của LÊ-HUY-PHÁCH đều khỏi cả. Bịnh lâu năm lắm cũng chỉ dùng tới 2, 3 hộp đã thấy hiệu nghiệm lạ thường ! Giá 1$00 một hộp.

Thuốc này bào chế rất công phu có vị phải tẩm phơi hàng tháng để lấy dương khí ; Có vị phải chôn xuống đất đúng 100 ngày để lấy thổ khí. Thuốc này làm toàn bằng những vị thuốc làm cho thận bộ được sinh khí, cố tinh, và đắt nhất là vị « hải cẩu thận ». Công hiệu của thuốc này không phải là nhỏ vì nó giúp cho mọi người được hoàn toàn như ý !

ĐÀN BÀ BẤT ĐIỀU KINH

Uống 1 hộp thuốc «Điều-Kinh» của LÊ-HUY-PHÁCH khỏi ngay

Kinh hành khi lên tháng, khi xuống tháng, hoặc 2, 3 tháng mới hành kinh một lần, hay thấy kinh 2, 3 lần trong một tháng... tức là kém huyết mà mắc bịnh bất điều. Kinh đã không điều, còn sinh ra nhiều chứng : vàng đầu, ù tai, chóng mặt, mỏi xương sống, ăn ngủ không điều hòa...

ĐIỀU KINH CHỦNG NGỌC số 80 giá 1$50. Riêng dùng cho các bà đã có chồng mà mắc bịnh Bất điều. Dùng một hộp thuốc này kinh điều ngay, lại mau có thai.

ĐIỀU KINH BỔ HUYẾT số 21 giá 1$00. Riêng dùng cho các cô chưa có chồng. Dùng một hộp thuốc này kinh nguyệt điều hòa, tăng thêm sức lực, khỏe mạnh luôn luôn...

LÊ-HUY-PHÁCH
N° 149, RUE DU COTON, 149 — HANOI
ĐẠI LÝ Ở TRUNG-KỲ. — Thanh hóa : Thái Lai 72 Route Sầm thầy. Vinh : Sinh Huy 80 phố gu. Huế : Vée Hôt 20 Paul Bert. Qui Nhơn : Trần văn Thăng Av Khải định. Quảng-Ngãi : Lợi-Hưng Route Coloniale ; Khatrang : Ng. Đình Tuyển Tailleur Souinesta. Tuy hòa : Ng-x Thiều. Dalat : Nam Nam được phòng. Phan-rang : Bazar Tô-con. Phanri : Ích công-thương-cục. Faifoo : Chấn-Lâm, 222, Pont Japonais. Pleiku, Thái quang Khanh. Và khắp các tỉnh lớn Trung, Nam, Bắc, Ai-lao, Cao-mên đều có bán.

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang 2)

bị sụp lở nhiều nơi, các thông đã số tiền ấy mà tu bổ, đắng sau nầy khỏi đóng góp vào lưng dân, lại đem số tiền công ra làm đám chay như vậy ? dân chúng tới yêu cầu xin làng tính sự làm chay lại, để tiền làm việc ích lợi cho người trên...».

Thưa bấy nhiêu lời, thì bọn hỷ hào buông lời nộ nại đố thách. Nói : quyền tại lý hào muốn làm gì thì làm (?), đến nào can thiệp, sẽ cho trói giải quan (!)... Anh em dân thưa xong ra về chỉ còn Nguyễn-Tường ở lại về sau. Mấy bác thấy Tường có thế, bèn kiếm chuyện gây rồi cực trăm tới áp trại, vu cho Tường mạo chực các cả !) chàng đáp đỡ lẽ vật bàn ghế. Sáng ra (13-7), bọn hỷ hào liền làm giấy thuận ưng giải Tường lên Tỉnh quan Phủ. Không rõ thế nào, quan Phủ tha Tường về và phê đơn cho làng về làm chay lại. Bỏ cái ngọa hỷ hào không điểm xỉa gì đến dân !

Dân rỏ chuyện

QUẢNG-NGÃI

Tiếng than phiền của bọn thợ đá ong

Lúc 5 giờ chiều ngày 19 tháng 7, (21-8-37) thấy bọn thợ đá ong ở làng An-hội, tổng Nghĩa-điền, phủ Tư-nghĩa, đến đầu Mỹ-thạnh, xin phép viên đội đặng vô hầu quan Một đồn, xin số tiền đá ong ; nhưng viên đội (dân quê thấy có lon nơi áo đều kêu là Đội, chớ không phân biệt Đội hay Cai), không cho vô và quở họ. Khi họ ra về có lời than phiền

« Từ năm 1932, đồn binh khố xanh Mỹ-tinh anh lí binh lập, trong lúc đầu dựng đồn, chúng tôi đã phải làm xâu khó nhọc, song được quan đồn lúc ấy thể tất dân tình, ít xảy ra sự bắt phạt và xét giấy thuế thân hay giấy môn bài của bọn buông lung bên ngoài. Sau khi dân gian yên lặng thì quan đồn đổi đi và quan binh cũng triệt để tỉnh, dân gian khỏi bị các binh lính trên rầy la.

« Từ tháng 2 năm nay (1937), có quan mới đổi đến, làng sức dân đi làm xâu cho đồn luôn, lại sức mua tranh, tre, cây, đá v. v., bọn thợ đá ong chúng tôi là Hạ-Lạc, Hạ-Hiệp, Trần-Cấu, Phạm-Hội, cơm đùm cơm gói đến làng An-mỹ (đồng đồng) làm được 160 viên đá nâm ; thượng tuần tháng 6 ta (Juillet) viên đội đến mua cho dân trả giá 0$30 một chục. Bốn Võ-Đài, Võ-Chẳng, Võ-Học, Trần-Đon làm đá tại làng An-hội, được 85 viên đá nâm, chẳng thấy viên đội đến mua và bảo sẽ tới đến lãnh tiền. Sau mua yên xong, thấy dân đến gánh đá ong ấy đem về đồn. Ngoài ra chúng tôi còn cắt đá làm xâu cho đồn một ngày nữa là khác. Vậy mà nay, đã ngoài một tháng, chưa thấy quan trả tiền, mỗi khi hỏi, thì viên đội la quở, thật là khổ tâm. Cúng tôi nghe nói tiền ấy quan đã trả và viên đội làm khó dễ... ».

Lời than van trên ; mong quan trên xét.

T. M.

PHAN-RÍ

Xin quan trên xét xử vụ lý trưởng xâm lạm của làng Lạc-trị

Bản báo nhận được lá đơn của dân làng Chàm, đăng như dưới nầy : L. T. S.

Qua-Vụ làm lý trưởng làng Lạc-trị tổng Tuy tịnh, huyện Tuy-phong, từ năm Khải-Định thứ 10 đến bây giờ, đã 12 năm rồi, không khi nào cho làng biết các khoản tiền phí của y. Làng biểu đem sổ sách ra tính, nhưng y nói hừng nhà hết làm lý trưởng, y mới trình sổ sách cho làng. Chúng tôi tính từ khi Qua Vụ làm lý trưởng đến nay, các khương bổn đã lãnh của làng những số bạc sau nầy giao cho lý trưởng Qua-Vụ chi tiêu việc làng.

1) Năm Khải-Định thứ 10, Thường-lý lãnh : 898$00
Năm Bảo-Đại thứ 1 Thường-tỷ lãnh : 270 00
» 2 » 310 00
» 3 » 1.500 00
» 4 » 395 45
» 5 » 526.00
Về phần Thường Tỷ đã lãnh tất cả : 4198 45
Năm Bảo-Đại thứ 5, Lý Mã lãnh : 1170$00
» 6 » 410 00
» 7 » 890.00
» 8 » 232.00
Về phần Lý Mã đã lãnh tất cả : 2602$00
Năm Bảo-đại thứ 8 Thường Chớ lãnh 768$00
» 9 » 571.00
» 10 » 430 00
Về phần Thường Chớ lãnh tất cả 1671$10
Năm Bảo-đại thứ 10 Thường Ẻo lãnh 2923$00
» 11 » 1071 10
Về phần Thường Ẻo đã lãnh tất cả 3990 10
Tổng cộng 8170$65

Và năm Khải-Định thứ 10, Thường Tỷ đã lãnh 350 gạo lúa của làng, cũng để cho lý trưởng chi phí về việc công.

Chẳng hiểu lý Vụ chi phí cách nào, hết sạch cả tiền bạc lẫn má, không cho làng rõ.

2-) Số dân trang làng chúng tôi 75 người, trải 12 năm nay, mỗi năm lý Vụ đòi thâu mỗi tên 0$30, gọi là tiền tu bổ, mấy tiền nầy không có Chỉ dụ, Nghị định, hoặc quan truyền lịnh nào cho phép thâu cả.

3) Năm Bảo-Đại thứ 7 lý Vụ chiếm đoạt của làng 5 tấm ván và tất cả những cột, kèo, rui, đòn tay nơi một cái nhà thuộc về làng.

4-) Bọn Lưu Chon, Bích xuân, Bích Lợi, đều là dân làng Phú-nhiêu, nhưng vì tình thân thuộc với lý Vụ, nên y đem về nhập tịch làng chúng tôi và tự lấy quyền riêng, cử Lưu Chon (thông gia của y) làm hương bộ, còn Bích Xuân và Bích Lợi (châu nội y bằng cậu), theo tục dân Chàm chúng tôi, bên mẹ là bên nội tức là bà con bên nội của y, thì một mình mời y cho làm phó trí kiểm, một người y cho làm trùm, giữ cả việc chi phí, để đồng ý với lý trưởng mà gian lận của làng. Ba người ấy, lý trưởng đều cấp cho ruộng làng. Thế mà có nhiều tên dân chánh quán ở làng, lại không được y cấp chút ruộng nào cả

5-) Tên Qua Chớ (châu, kêu lý trưởng Qua Vụ bằng cậu), lý trưởng khai là tên tật, cho miễn sưu thuế, lại cấp cho một xứ ruộng, hưởng lợi được độ 130-140 giạ lúa.

6) Làng có cấp cho lý Vụ, một xứ ruộng tục kêu là Tà Viêu. Nhưn vì ruộng ấy giáp 1 bờ với ruộng lý Vụ, nên y phá bờ, lấn qua ruộng Tà viêu của làng, mà chiếm đoạt một khoảnh gần một giạ giống giao.

7-) Lý Vụ tự tiện cấp cho châu là Qua-Ôm một xứ ruộng tục danh là Láng. Ruộng ấy gần ruộng của lý Vụ, nên y phá đường mương dẫn nước vào ruộng Láng của làng, cắp nhập đường mương ấy vào ruộng của y. Vì thế, hiện nay không có đường mương để dẫn nước vào ruộng Láng của làng.

Các khoản nầy, chúng tôi đã số đơn kiện nơi tòa sơ cấp Tuy phong, nhưng đã gần một năm rồi, không thấy quan xử xét thế nào, và vẫn để yên tên lý trưởng tham lạm ấy nắm giữ các quyền hành.

Như thế, thật có hại cho dân chúng tôi, vì tên Qua Vụ còn làm lý trưởng trong làng chúng tôi ngày nào, thì nó lại thêm lạm của làng ngày ấy.

Mong quan trên xét.

Hương bộ, trí bộ, hương kiểm 6 người ký tên

THƠ TÍN

Các ông phó trạm Phước lang, Phú gia Được bài các ông than phiền mà không nói về phế huyện nào chúng không ký tên, nên không đăng được.

Ô. Tr. H. Thanh đăng, Điện bàn, Q. nam Việc ông kêu đó, đã đăng một lần rồi, như có ưu thì cứ hỏi với nhà pháp luật xét xử, xin miễn đăng.

T. D.

THUỐC OKASA

NGƯỜI GIÀ HÓA TRẺ

Có nhiều người vì bộ hạch yếu đuối thành ra lâm khi bị liệt dương, trong mình thấy suy nhược buồn bã, da thịt mềm mảng gọ rũ. Những người đó, đàn ông hay đàn bà, cô thể chế trong vài tuần lễ lại khoẻ mạnh như trước, lại trẻ ra nữa. Muốn vậy thì thế nào cũng phải dùng thuốc có chất hormone thật tốt, chế rất kỹ lưỡng theo các cách mới và vệ sinh vừa cẩn thận.

Thuốc có hormone, hiệu OKASA, pha thiệt khéo, chế theo cách riêng của ông bương y HAKUSEN tìm ra, bao giờ cách chế cách pha cũng coi các rất cẩn thận, thật không thuốc hormone nào bằng, vì vậy các ông thầy thuốc hay khuyên uống thuốc này lắm. (OKASA đã chữa khỏi nhiều người mà các thuốc khác không chữa nổi). Muốn được cuốn biên sách in có vẽ hình nói về thân thể và các thứ bịnh, xin gửi thư tới tại "Laboratoires OKASA, 9, Faubourg Saint-Honoré, PARIS.

Serv. 19. OKASA "Đỏ" cho đàn ông, "Vàng" cho đàn bà, bán tại tất cả các hiệu bào chế,

Ở Huế : *F. HIBERT, Pharmacie Centrale de l'Indochine.*
Tourane : *Grande Pharmacie Centrale NGUYEN TAO, Rue Jules-Ferry.*
Nha trang : *Pharmacie TẠ NGỌC LIÊN, Rue's Coloniale N° 1*

PHÚ-AN HỌC-HIỆU
N° 102 — Đường Chùa-Cầu — FAIFOO
Hiệu trưởng : M. TÔ-HIỀN, cựu giáo viên trường công

Sáng lập năm 1928 là một trường tư-thục có tiếng nhất tỉnh Quảng-nam. Cách tổ chức rất hoàn toàn. — Học liệu đầy đủ. — Kỷ luật nghiêm nghị — Giáo viên lão luyện có bằng cấp Tú tài hoặc Cao-đẳng và dạy rất tận tâm — Số học-sinh càng ngày càng đông, mỗi năm thi đậu nhiều :

Đã đậu đầu 2 năm kế tiếp.

Thi cấp học bổng cho học-sinh lớp Ba, lớp Nhì nhứt-niên nhị-niên và lớp Nhứt ngày. . . . . 4 OCTOBRE 1937
Khai giảng niên học 1937-38 ngày. . . . . 1er SEPTEMBRE 1937

Khi Chuyện

Hôm 31 Août, một tên đa mặc ra đăng bin-ton, đến tiệm thuốc Bảo ở đường Espagne (Saigon) nói mua cho quan 3 ấy 4 hộp thuốc giá 4$00, rồi bảo chủ tiệm đem bạc theo y vào tòa án thôi. Chủ tiệm bỏ tài 16$ lẻ đi theo, tới cửa tòa án, tên kia bảo cầm 4 hộp thuốc chờ, còn đưa 16$ cho nó vào đem bạc « vanh » ra; nhưng chủ tiệm chờ mãi, chờ đến khi biết đã bị tên gian xảo ấy lừa mới thôi ! (theo *Công-Luận*).

Ngăn bọn đầu cơ lên giá gạo ác nghiệt, sáng 2 Septembre, ông Chánh-Cảm phố hàng Trống (Hanoi) đã đi từng hiệu buôn gạo buộc chủ hiệu yết ngay giá rõ ràng trước cửa.

Hồi 4 giờ sáng 2 Septembre, tàu Nam-hải chạy đường Nam-định — Hải-phòng, đến Kinh-môn, đâm nhằm tàu Quảng-an, làm chiếc sau nầy vỡ nước chìm ngầm. Hành khách bị rớt xuống nước. Tàu Nam hải cũng lịch một bên, hành khách cũng có bị rớt xuống. Tính chung tất cả 150 người bị chìm, có 28 mất tích, còn thì vớt được hết ; 900 bao gạo cũng ngâm nước (*theo Việt báo*).

Ông Nguyễn an-Ninh bị truy tố cùng 2 đảng Tạo, Thân, nhưng ông quyết giữ cho được « tự do » của ông, nên cách biệt từ lâu nay, tới pháp luật bắt ra từ tung mà ông không đính. Nghe nghĩa là thích thoảng ông có bài trên các báo ; như mới đây ông ta đã viết ở báo « *La vérité* » bàn Nam-vang (Cao-man) một bài, vậy mà không biết ông ta trốn ở đâu ! Nay thấy các báo trong Nam đăng tin ông đã bị bắt.

Năm kinh đô Huế thất thủ (Juillet 1885) triều đình có mất cái ấn để 4 chữ « Đinh thần chi ấn ». Nay tìm thấy ấn ấy ở nhà M. Grassier bên Marseille. là người lúc ấy sang buôn bán ở Tourane. Người chấn ông Grassier đã đem nhờ nhà chức trách trung kỳ trả lại cho triều đình Huế nói của quí ấy.

Rượu - Chổi Hoa - Kỳ

Sinh-đả, Tê-thấp, Tẹp-vỏ, Sai-gân tim-thịt, Chảy-máu đứt-tay, Cảm-hàn cảm-thử, Sổ-mũi hắt-hơi, Đau-xương đau-mình, sáng dậy đau lưng thoa điều kiến hiệu.

Muốn mua hỏi ở các nhà Đại-lý bán thuốc PHÒNG-TÍCH «CON CHIM».

Đĩa hát VICTOR
Phụng - Hảo 1937

Miles Phùng-Há, Tư-Sạng. M.M. Năm-Châu, Tư-Út ca nhiều bản mới đặc sắc. Đĩa hát hộ Saigon TÂN-THÀNH-BAN danh tiếng nhất ở Nam-kỳ. Hướng-đạo, hát Cao-Miên, đờn ngũ âm.

Đại-lý đĩa VICTOR, máy hát DOUGLUS và máy VICTROLA

RCA

LÊ-VĂN-TÀI
82 - rue G. Guynemer - 82
SAIGON

THI TỪ TÙNG THOẠI

YÊU ĐIỂM NÊN BIẾT

MINH-VIÊN

1 Bản nầy là ký-giả chép góp thi và chuyện của một ít bạn chính-trị-phạm đồng tội trong thời-gian 13 năm bị đầy ở đảo Côn-đảo (Poulo-condore) mà ký-giả là một người trong đồng bạn ấy, tai nghe mắt thấy toàn là chuyện thiệt, khởi đầu năm 1908 đến năm 1921.

2 Xưa nay có nhiều thi-thoại như «Tùy-viên thi-thoại, Vũ-thôn thi-thoại, Ẩm-băng-thất thi-thoại v. v., chuyên nói chuyện thi. Đây ký-giả cũng nói chuyện thi, song có 2 giới-thuyết khác với thi-thoại kể trên là :

a) Hành là thi làm trong cảnh ở tù và xen một ít thi được nghe trong lúc ở tù.

b) Thi của nhà thi mà thi-nhân ấy có ở tù, hoặc có quan-hệ với lịch-sử khoảng tù ấy, hoặc không phải nhà thi-nhân mà khi ở trong tù có được một đôi câu đáng chép.

Còn những thi và chuyện không dính gì đến cảnh tù, không vào giới hạn này.

3) Đã bạn trong phạm-vi người và thi ở tù, nên một bài thi hay câu đối hay chuyện văn-thoại gì, tùy từng chuyện từng bài mà chép ra, không có thứ-tự, không có kết-cấu, chỉ biên đoạn một, song ở trong có cái vẻ « ngẫu đứt tơ liền » (藕斷絲連), riêng ra thì đoạn nào có phần đoạn ấy, mà nhập lại thành chuyện có đầu đuôi như là một đoạn tù-sử.

4) Nguyên-văn ký-giả viết bằng chữ Hán, nay dịch ra quốc-ngữ, tinh-thần ý-tứ không bằng nguyên-văn, nhứt là thi thì văn dịch mười phần không được năm, sáu, song không mất bản-ý.

Lời nói đầu

«Thi có cùng mà sau mới hay» (詩窮而後工), tin như lời nói xưa, thi trên đời mà gọi là «cùng» không chỉ cùng hơn cảnh tù, đáng lẽ thơ của kẻ tù, lưu-truyền khá nhiều mới phải. Vậy mà xét trên lịch-sử phương Đông, trên dưới ngàn năm, duy có mấy bài của Lý-Bạch lúc đày ở Giệ-lang, bài «Ở trong ngục vịnh con ve» của Lạc-tân-Vương (1), bài « Chính khí ca » của Văn-thiên-Tường (2), bài thi «Vịnh lúc gần hành hình, của Dương-kế-Thạnh (3), cũng ở nước ta thì bài trần-tình của Cao-bá-Nhã, tờ khai của Đoàn-Trung v. v., còn có truyền lại, ngoài ra không thấy thi-văn là bao nhiêu.

Trái lại, những lối uống rượu ngắm hoa, trông trăng thưởng gió, cùng lối thi tăng-thù tiêu-khiển của bọn văn-sĩ phong-lưu, thôi thì đầy kho chật tủ, làm họa cho bản in không biết là bao !

Trên thi-sử xưa nay, thừa bên nầy mà thiếu bên kia, nghĩa là thi phong-lưu nhiều mà thi tù ít, là vì lẽ gì ? Không phải là trái với cái thuyết «cùng mới hay» kia sao ?

Như nói trong đám tù tội không có bọn văn-nhân thi ngục Đảng-cố nhà Hán, ngục Thanh-lưu đời Đường, án Ngụy-học đời Tống, án Đông-Lâm Phục-Xã đời Minh, bọn văn-hào thi-bá mấy đời, co tay bó chân làm bạn với gông cùm xiềng bộng, cúi đầu nín tiếng, ngồi than thở cái oai-quyền vô-thượng của bọn ngục-quan và lính gác, trước sau nối gót, biết bao nhiêu người ! Ai bảo rằng trong đám tù không có hạng văn-hào thi-bá ?

Theo sở-kiến của tôi, thì thi tù ít truyền-bá là vì cớ nầy :

Ở phương Đông về thời-đại quân-chủ chuyên-chế, tù là tội cả, không có hạng tù quốc-sự (chánh-trị phạm) như phương Tây. Bởi thế nên đã vào tù, vô-luận là nhân-cách lưu-phẩm thế nào, người đời đều xem như vật ghê gớm đáng sợ; đã là vật đáng sợ trong xã-hội, tự-nhiên cái người đã mang cái huy-hiệu «tù», công chúng đều tránh xa, với người đó còn không dám lại gần, huống là thi với văn, đâu có nghe thấy thi-văn của họ, không dùng đây hủ tương thì phủ cho ngọn lửa. Thi của kẻ tù ít truyền là vì thế.

Âu-triều truyền sang, phong-khí đổi mới, chế-độ về thời-đại chuyên-chế, bị triều-lưu văn-minh đội quét gần tàn, trên sử văn-hóa mới của loài người, trong đám tù tội có cái tên gọi là «tù quốc-sự» khác với hạng tù thường, không những xã-hội không bài-xích như ngày xưa, mà rong có hạng chí-sĩ nhân-nhân, trở được người tỏ lòng sùng-bái và khen ngợi, từ đó mà thi tù mới truyền.

Ở Âu-Mỹ không nói, nói riêng về phương Đông như sử duy-tân khẳng-khái của Nhật-bản, cách-mạng-sử của Trung-hoa sau cuộc Mậu-tuất chánh-biến, ở trong có chép nhiều thi của bọn tù, không sao kể hết. Nước ta sau cuộc đân-biến năm 1908 về sau có nhiều thi của tù, chính là theo lệ chung đời mới nói trên.

Chuẩn theo lẽ ấy, tức gọi rằng thi tù mở một cái màn mới trong văn giới cũng đi với công-lệ tấn-hóa cũng không phải là quá đáng. Độc-giả để ý xem. MINH-VIÊN

(1) Lạc-tân-Vương thi-nhân đời Đường, thảo bài hịch kể tội Võ-Hậu, bị bắt hạ ngục, nghe ve kêu, vịnh một bài thi có câu :

Tây-lục ve kêu riết,
Nam-quan khách bực nhiều...

(2) Văn-thiên-Tường tôi trung đời Tống, bị quân Nguyên bắt giam trong ngục, có làm bài «chính-khí ca» kể chuyện trung-nghĩa.

(3) Dương-kế-Thạnh, trung-thần đời Minh bị bọn hoạn-quan giết, khi lâm-hình có bài thi :

Hạo khí trả trời đất,
Lòng son soi ngàn xưa.

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

HỘI VẠN - QUỐC TIẾT - KIỆM

MỘI TỰ-BỒN LẬP THEO CHỈ-DỤ NGÀY 12 AVRIL 1916

Vốn đã đóng tất cả: 1 triệu lượng bạc và 8 triệu quan tiền Pháp

HỘI QUÁN
7, Avenue Edouard VII
Thương-Hải

QUẢN - LÝ CÔI ĐÔNG - PHÁP
26 đường Chaigneau
SAIGON

Số tiền dự trữ tới ngày 31 Décembre 1936 (cho cả Đông-Pháp) ...

$2.339.121,43

$2.227.770,53

Tiền cho vay trong cả Đông-Pháp để đảm bảo số tiền đóng vào Hội kể trên đây

XỔ SỐ HOÀN VỐN CHO PHIẾU TIẾT - KIỆM MỞ NGÀY

CHI NGÁNH ở Saigon 26, Rd. Chaigneau

28 AOUT 1937

CHI NGÁNH ở Hanoi Star, phố Trảng-thi

CHỦ-TỌA: Ông TRAN-LAP-SU Hội-trưởng phòng Thương-mại Hoa-kiều ở Chợ-lớn.
DỰ-KIẾN: Các ông FRANÇOIS JOSEPH. và LAM-VAN-NGO Cố quan Thanh-tra của chính-phủ chứng-kiến.

Cách thức P — Hồi nguyên vốn

Số ra ở bánh xe: 2464-839-2107-88 2615

2464	Ông DO-DUC-TRINH, 49 phố Hình-vá, Haiphòng	400$00
3339	Cụ bà NGUYEN-KHAC-NHIEM, Phủ doãn, Huế	1.000 00
8167	Cô NGUYEN-THI DAI con ông Hội-Tiến, 62 bến Potters ở Thanh hóa	500 00
9088	Ông NGUYEN-VAN-THAN, giáo học ở Bạch-cư, H. Gia-khánh Ninh-bình	400.00
14815	Phiếu chưa phát hành	

Cách thức số 2 — Hồi nguyên vốn:

Hạng bộ trúng: 81 *có các phiếu số* 1500-3139

1500	Ông NGO NGOC-ANH Thừa-phái huyện Hình-lục, Hanam	500$00
3139	Ông NGUYEN-HUU BINH hiệu Tiến-mỹ — 76, hàng Bạc, Hanoi	1000.00

Cách thức số 3 — Hồi nguyên vốn:

Hạng bộ trúng: 1450 *có một phiếu số* 516

516	Ông HANG-PHUOC-QUANG a/c M. Hoàng-Phước Huyện Phanrang	500.00

Xổ số trả tiền lời cho phiếu số 3 — số tiền chia: 161$68

Phiếu số 1223 đã trúng ra là phiếu 500$
2 phiếu sau này được chia số tiền lời ấy:

1223	Ông LE BA-DICH ở Tourcham, Phanrang	80$84
1232	Ông NGUYEN VIET-LAC, chợ Thủ-dầu-một	80.84

Cách thức số 5 — Xổ số thứ 1 — Hồi vốn gấp bội

5422A	Bà CHUONG-THI-TOAN, 84 phố Maréchal Foch, Cao-bằng (phiếu 200$)	1000$00

Xổ số thứ 2 — Hồi nguyên vốn

Hạng bộ trúng: 2592 *có các phiếu số* 8389B-4514A-19954A

8389B	Ông NGUYEN BINH HO, ở Mocay	500 00
4514A	Ông TRAN-BINH, ở Phnom-Penh	200 00

Xổ số thứ 3 — Miễn góp

Hạng bộ trúng: 2764 *có các phiếu số* 7526-20414A

		Giá bán	vốn
7526	Ông LEGRAND ARTHUR, ở Saigon	581$	1000$00
20414A	Ông TA ZU-KIEN, giúp việc ở nhà thương René Robin, Hanoi	113.	200.00

Kỳ xổ số sau nhằm vào ngày thứ bảy **28 Septembre 1937** *tại sở chính của bản hội bên cải Đông pháp 26 đường Chaigneau ở Saigon.*

Hội cần dùng Đại-lý và kinh-kỳ-viên có đủ tư cách và giấy chứng nhận tốt

PHIẾU MỚI CÁCH THỨC «P»

Phiếu TIẾT KIỆM cách thức P của Hội

VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

có thể góp được một số vốn là:

10.000$00	mỗi tháng đóng có			25$00
8 000.00	»	»	»	20 00
5 000.00	»	»	»	12 50
4 000.00	»	»	»	10.00
2 000.00	»	»	»	5.00
1 000.00	»	»	»	2 50
500.00	»	»	»	1 25
400.00	»	»	»	1.00

Hội VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM cần dùng người có đủ tư cách để làm đại-lý và kinh kỳ-viên.

Kể ngày từ tháng đầu mới mua phiếu sẽ được dự cuộc xổ số hoàn vốn trước kỳ hạn đã định. Phiếu trúng ra, được hoàn lại ngay số tiền bằng vốn phiếu, chẳng kể số tiền người chủ phiếu đã góp được bao nhiêu. Mỗi khi lĩnh tiền rồi, người chủ phiếu không phải đóng chi nữa hết. Nếu chẳng có may trong các cuộc xổ số hàng tháng, thì vốn phiếu sẽ hoàn lại sau 25 năm là cùng. Mua phiếu của HỘI VẠN-QUỐC-TIẾT-KIỆM có thể:
1.— Vay được } sau khi góp
2.— Cầm giá chuộc bằng lấy } được 2 năm
Chủ phiếu lại có thể xin ngừng đóng được.

Bệnh Quý Thuốc Tiên

Nếu các ngài mắc bệnh Lậu, hay Tim-La, mới hay cũ nhẹ cốt, hay Lậu cũ Nhập-cốt, thì trong người vẫn được khỏe mạnh, chỉ khi nào thức đêm uống rượu vào, trong người mệt nhọc thì sinh ra tê mỏi, hay nước đái vàng, hay có cặn trắng, như thế là lậu nhập cốt, bệnh như thế về tình đi lại với vợ, khi người vợ mắc phải thì không đau buốt gì, chỉ thấy ra trắng hư, huyết bạch, sau các vi trùng sự nó ẩn vào trong tử cung, thì hay lạnh bụng, đau bụng, đau gió con (Métrite) đa thì vàng, hay nóng nổi vặt, hay nhức đầu v. v., vì không đau buốt, vì tử cung của đàn bà nó ngăn vô ta, vì thế khó mấy người biết trường không phải bệnh lậu, như thế để lâu sinh ra làm bệnh nguy hiểm lắm. Vậy các ngài mắc các bệnh đó mà đã uống đủ các thứ thuốc, trong Nam, ngoài Bắc, rồi, bệnh vẫn không khỏi, vẫn rất hết nọc độc, thì cứ tin dùng thuốc HOÀNG-VĂN-ÍCH 47 Hàng-nỉ BẮC-NINH (Tonkin) nặng thì sau cũng mau khỏi vẫn rất hết nọc độc, người không hại, không hại sinh dục, thực như thần, chứ bán hiệu không phải mọi người nói như thế, như thành rất lại chỉ là lừa người có bệnh, phải mất bạc tiền. Các thuốc của bản hiệu bổ uống là khỏi, thuốc lậu 1$00; Tim-La 2$00 1 lọ, khi mua gửi Hình bảo giao ngân; bán tại Lê Hem-Hung Phanthiết, Quảng Lợi, Chợ Gòn Phiêu, Mui Linh 60 Avenue Paul Doumer Haiphong, các đại-lý Huế, Saigon, vân vân

TRUNG NHẬT CHIẾN - TRANH

(Tiếp theo trang 1)

bắn Thượng hải trên sông Dương-tử.

Lại nói thêm quân Nhật trong khu Thượng hải và bộ binh Nhật ở Ngô tùng đã có thể giao thông với nhau được rồi.

QUÂN NHẬT SỬA SOẠN ĐÁNH TUY-VIỄN VÀ SƠN-TÂY

Nam-khẩu, 2-9 — Nguyên soái Iigaki, đương quân đốc đạo quân đã chiếm Nam khẩu, truyền bố rằng quân Nhật đang sửa soạn tổng công kích hoặc Tuy viễn hoặc Hoa tây. Quân Nhật chỉ chờ khi nào đường giao thông từ Bắc bình đến Trương gia khẩu lập xong là khởi thủ công. Tại Trương gia khẩu người Nhật đã phá đường hầm.

NƯỚC NHẬT QUYẾT ĐÁNH LẤY CẢ NƯỚC TÀU

Thượng hải, 2-9 — Hôm 3 Septembre, có tin rằng: Nước Nhật hình như đã quyết đánh cả nước Tàu. Muốn đạt được mục đích ấy, nước Nhật dự định phái thêm 12 vạn quân sang Thượng hải, và hiện nay đã có 12 vạn 5 nghìn quân Nhật ở miền Hoa bắc rồi. Người Nhật đã nghĩ định cái kế hoạch bắn phá tất cả các nơi căn cứ quân sự trong khắp nước Tàu, từ miền Hoa bắc đến miền Hoa nam; việc phi cơ Nhật ném bom xuống Quảng châu (một thành phố ở miền Hoa nam, gần thành phố Hương cảng) chính là cái tiền thanh của cuộc bắn phá các nơi căn cứ quân sự trong khắp nước Tàu vậy.

Hết thảy những người Mỹ ở các nơi trong nội địa nước Tàu đã được lệnh đổi đi nơi khác.

NHƯNG KHÓ ĐƯỢC LÂM! MỘT LÀ VÌ TRONG NƯỚC MÌNH KHÔNG YÊN...

Bộ tuần quân Nhật, ngày 2-9 phát hiện kho thuốc súng ở thành Đông kinh bị nổ đêm mồng 1, mất sáng hôm sau mới tắt, chết mất hơn 30 người, và một giải gần thị chính phố Đông kinh thấy có dán giấy nêu lên những câu: «phản đế quốc chủ nghĩa, xâm lược chiến tranh» và «cải đảo quân phiệt» đã tỏ sự công kích độc vô của cánh quân phiệt Nhật đã khêu lòng phản đối của dân nước, sau này phạm vi xâm lược càng rộng, sức phản đối chiến tranh cũng càng tỏ, lần này kho thuốc súng Vô giả bị nổ, tức là do phái phản đối chiến tranh ở Nhật đã làm ra vậy.

LẠI NỔI LOẠN Ở MÃN CHÂU

Luân đôn, 2-9 — Phóng viên ngoại giao của báo Manchester Guardian nói rằng Nhật còn đương trải qua nhiều sự khó khăn ở Mãn châu.

Dù các nhà chức trách hết sức giấu giếm cho khỏi bại lộ ra, người ta cũng biết rằng có hai liên đội quân Mãn châu nổi loạn ở gần Liêu ninh.

Quân đội ở tỉnh Nhiệt hà cũng nổi loạn nữa. Có nhiều tướng Nhật bị giết.

...HÀI LÀ QUÂN TÀU CÙNG MẠNH LẮM: VÌ LẤY LẠI ĐƯỢC PHÁO ĐÀI NGÔ-TÙNG...

Thượng hải, 2-9 - Chính phủ Tàu báo tin rằng sau nhiều trận huyết chiến, quân Tàu đã lấy lại được pháo đài Ngô tùng.

...CHIẾM CỨ THANH ĐẢO...

Thanh đảo, 2-9 — Có tin rằng các đội quân của chính phủ Nam kinh đã kéo vào Thanh đảo, không dám xin gì điều ước ký kết với Nhật sau khi các quan chức Nhật ở tòa lãnh sự Nhật đã rút về.

...LẤY LẠI ĐƯỢC KHU LA-ĐIỂM...

Thượng hải, 2-9 — Việc chiến tranh La điểm luôn mấy ngày nay rất là kịch liệt, quân Nhật đã hết sức đánh trận vào mà quân Tàu cũng liều mạng đánh ra để ngăn cản, hai bên đánh nhau dữ dội đến đêm hôm 2. Quân Tàu lấy lại được tất cả khu đánh nhau ở La điểm việc chiến tranh vẫn kịch liệt. Đến sáng hôm 3, quân Tàu lại đăng một đạo kỵ binh do phía tây bắc Tiền xuyên sa, đánh áp mặt sau quân Nhật, bề vây cả 4 mặt.

...VÀ ĐẠI THẮNG Ở KHẮP MẶT TRẬN THƯỢNG-HẢI

Thượng hải, 3-9 — Trọn buổi sớm hôm qua, hai quân Tàu-Nhật đánh nhau kịch liệt ở chung quanh thành phố Thượng hải. Máy bay của hai bên đều trợ chiến lực quân và giao chiến nhiều trận hết sức gay go trên không trung. Một lúc sau chiến hạm Nhật cũng can thiệp, xả súng đại bác bắn vào phòng tuyến của địch quân như mưa. Rốt cuộc, quân Nhật bị hoàn toàn thất bại.

Tại khu vực La điểm — Gia định trọn một sư đoàn lục quân Nhật đã bị quân Tàu đánh tách ra khỏi đại đội quân Nhật và tàn sát. Bao nhiêu binh lính và hết thảy các sĩ quan trong sư đoàn đó đều chết trụi.

MỘT SĨ QUAN VÀ 50 LÍNH NHẬT TỰ SÁT

Thượng hải, 3-9 — Bộ Tham mưu và các tướng lĩnh Nhật rằng hết sức kín tin trên đây, song cũng vô hiệu quả. Vào buổi trưa thì tin quân Tàu đại thắng bay ra khắp nơi, đến chúng vui sướng hết sức. Trái lại, tướng sĩ Nhật lộ vẻ buồn rầu, thất trí. Theo tin có thể cho là chắc, thì đã có một sĩ quan và 50 lính Nhật mổ bụng tự sát.

CÁC NHÀ CHUYÊN MÔN QUÂN SỰ ĐỀU NGỢI KHEN QUÂN TÀU

Luân đôn, 3-9 — Tin điện của phái viên báo «Times» từ Thượng hải gởi về cho hay rằng:

Các nhà chuyên môn quân sự ngoại quốc hiện có mặt ở Thượng hải đều công nhận và khâm phục sự đồng cảm của quân Tàu chống sự mặt thiết giao tiếp liên lạc của các sư đoàn. Họ đều ngợi khen quân Tàu hết sức và tuyên bố rằng: Ngay lúc mới khai chiến, quân Nhật muốn tấn công một trận lớn lao, quyết liệt song đã bị quân Tàu vỉ đánh và chặn đứng ở khắp nơi, không thể mở rộng trận tuyến và hoành hành dậy. Sự thắng lợi thứ nhất trong buổi ban sơ đó có những ảnh hưởng tốt đẹp khả quan hết sức cho quân Tàu vì họ đồn địch quân vô một khu vực chật hẹp, khiến chúng không động tới thông thả hoạt động tự do. Bấy nhiêu đó không những chỉ rằng quân Tàu lúc nầy luyện tập thuần thục, mạnh mẽ và còn là một bằng cớ chứng tỏ rằng các tướng soái sĩ quan cầm đầu họ đều là những viên tướng có tài đặc sắc. Tóm tắt lại tướng sĩ Trung hoa hiện thời so sánh với binh tướng hồi năm 1932 khác xa nhau lắm.

KHÔNG QUÂN TÀU LẠI BAY QUA TẬN BẾN NHẬT NÉM BOM

Thượng hải, 3-9 — Bữa qua đây thứ năm, báo giới ngoại quốc ở Thượng hải đều thông tin chắc chắn rằng:

Lần nầy là lần thứ nhất trong lịch sử mà miền duyên hải phía nam nước Nhật đã bị không quân Tàu bay qua liệng hơn, tin phá. Người ta nói quyết rằng trong ngày thứ năm, một đoàn máy bay Tàu đã mạo hiểm vượt biển qua miền duyên hải Nam Nhật liệng mấy đô thị, thành phố hết thảy những bom họ đem theo rồi quay đầu bay trở về nơi căn bản bên đất Tàu một cách bình an vô sự.

Tới bây giờ chưa biết chắc sự thiệt hại do cuộc công phá đó gây nên là bao nhiêu song người ta đoán rằng không nhỏ.

NGA QUẢ QUYẾT GIÚP TÀU

Ba lê, 1er-9 — Phái viên của báo «Paris Midi» ở Riga là người thường thông tin rất đích xác vừa rồi đã bàn những cớ đã xui dục chính phủ Mạc tư khoa ký hiệp ước với Trung hoa.

Theo phái viên ấy thì tướng Blucher, trong những cuộc đàm phán rất lâu với Staline ở điện Kremlin đã có thể đến độ nhà độc tài rằng nay đã đến thời kỳ Nga bỏ cái thái độ do dự vì Nga sẵn sàng hưa trước nhiều lắm rồi.

Tướng Blucher lại nói quả quyết với Staline rằng quân đội của Mông cổ, ở dưới quyền thống chế của Nga, cũng sẵn sàng nữa.

Theo ý kiến của Blucher nếu giữ thái độ rụt rè thời không có lợi gì cho Nga cả, còn giúp cho Trung hoa thời có lẽ gây thêm được nhiều thế lực cho Nga.

Phái viên ấy nói thêm rằng các chính giới ở Mạc tư khoa đều tin chắc rằng chẳng bao lâu nữa Nga có thể mình bắt buộc phải công khai can thiệp vào cuộc xung đột Trung Nhật.

ĐỨC, ANH, MỸ, PHÁP RỒI CŨNG SẼ BỊ LÔI CUỐN VÀO CUỘC CHIẾN TRANH NÀY

Thượng-hải, 2-9 — Có bức điện tín của hãng thông tấn «United Press» từ Luân đôn sang nói rằng hôm 1er 9 các yếu nhân nước Anh họp bàn về thời cuộc Âu châu đều tiên đoán rằng không thể trong vài tháng hoặc vài tuần lễ nữa cũng nên, nước Đức sẽ hành động chung với nước Nhật, mà các nước Anh, Mỹ, Pháp sẽ can thiệp vào cuộc chiến tranh Trung Nhật.

ANH, MỸ ĐỊNH DỰ CHẾ HÀNG NHẬT THỰC CHĂNG?

Hoa-thịnh-đốn, 3-9 — Có nhiều tin ở Anh và Mỹ nói rằng hai xứ ấy đang cùng nhau thương lượng để hợp lực đối phó với Nhật. Anh, Mỹ có ý sẽ tẩy chay tất cả các hàng hóa Nhật và không bán cho Nhật các nguyên liệu nữa.

CÔNG HỘI HẢI QUÂN MỸ TÁN THÀNH VIỆC GIÚP TÀU ĐÁNH NHẬT

Thượng-hải, 2-9 — Có tin ở bến Chicago sang rằng công hội hải quân Mỹ có 62 000 người, hôm qua đã họp hội đồng ở Chicago. Hội đồng thông qua lời quyết nghị tỏ ý bất bình về việc nước Tàu bị Nhật xâm lược một cách vô lý. Công hội rất hiểu đồng tình về việc giúp Tàu, cứ để các tàu buôn Mỹ đi lại như thường ở các cửa biển Trung-hoa, và chủ trương chính phủ Mỹ phải tích cực phòng tiện về mặt kinh tế đối với Nhật.

Những lời quyết nghị định trên này đã đệ trình Tổng-thống Mỹ và Tổng-trưởng bộ Nội-vụ.

NHÂN-TẠO-HUYẾT — CÔ-TINH BỔ-THẦN

BỔ HUYẾT-SÁT-TRÙNG — **TIỆN-HƯ — DI-TINH**

CHÚ

Bổ-dưỡng thân-thể — Lọc sạch máu nóng — Làm cho khí-huyết sung túc — Công-dụng đặc biệt là sát được vi-trùng LẬU và GIANG-MAI, và các hàng sài, lở, ghẻ — Già suy gầy, trẻ ăn, xanh xao — Đàn bà có mang dùng an thai — Ở cử dùng chóng đỏ da, mau trở lại tươi đẹp.

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

CHUYÊN-TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khí sơ phát: đau lưng, mỏi vai, mất hoa, tai ù, đầu váng, cổ họng ráo, môi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi liên miên, chiêm bao mộng-mị vẩn vơ.... Đã nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc nầy là được khỏi hẳn.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc nầy nổi tiếng khắp Đông-Pháp, ngoài những bức thư minh-tạ đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan năm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT sau khi ngài đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

«.... Thuốc nầy lấy toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, «trong đó có vị NHÂN SÂM, chế theo phương-pháp bào-chế Thái-«tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức «khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouge du sang) tươi tốt «trong sạch và sát trừ được vi-trùng lậu, giang mai».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CÔ-TINH BỔ-THẬN:

«.... Thuốc nầy không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu «rất qui như SÂM mật ong v. v... trị chứng đau thận di-tinh».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

Nhiều Ngại viè thơ hỏi dia hat Huè giá rẻ!

Chúng tôi xin trả lời chung:
Chúng tôi chỉ chuyên bán dia hát ĐẶC SẮC mà thôi

HIỆU

và giá chỉ 2$50 chớ không phải 2$90 một dia.

Lại sắp có dia hát mới mà chúng tôi vừa lấy hơi và dia cách ba tháng nay

DĨA HÁT BEKA ĐIỆU HUẾ TUYỆT DIỆU ĐẾN BỰC NÀO, CÁC NGÀI ĐÃ CHÂN RÕ.

ĐẠI - LÝ ĐỘC - QUYỀN:

Mme H. Richard, 59-87, rue Gia-long, HUẾ

MỘT VIỆC ĐÁNG MỪNG

Hòa-bình le 2 Juillet 1937

Monsieur TRẦN-ĐẮC-SỬ — HANOI

Thưa Ngài, chúng tôi gặp được thuốc bổ A phiến của Ngài trong chân tôi nhiều người bỏ được, có người hút nặng 2, 30 năm cũng bỏ được, khi bỏ người rất mạnh khỏe đi làm như thường, ơn ấy không bài nào chúng tôi tả xiết, nay nhờ ngài gởi cho với chục vỏ hạng ba 2$00, để tôi cho những người làm việc dưới tôi bỏ hút, vì hiện nay hút thuốc phiện nhiều sự khó khăn lắm.

BẠCH-VĂN-HOÀNG Tri châu HÒA-BÌNH kính thư

Thuốc nầy dưới quyền kiểm soát tòa thí nghiệm Đông-dương và duyệt tòa án số 47 không ai được làm giả, thuốc có 5 hạng, nặng nhẹ khác nhau VĂN MINH GIỚI YÊN HOÀN, hạng nhất 5$00, hạng nhì 3$00 hạng ba 2$00, hạng tư 1$00, hạng năm 0$50 mỗi ve, muốn thêm sức khỏe khi bỏ hút dùng thêm thuốc sâm nhung sang bổ hoàng 2$00 một ve, uống 2 tuần lễ nó lọc hết máu cũ sinh máu mới, da thịt hồng hào không ai biết mình hút thuốc phiện, gửi bì Pharmacie Tam-Tinh, M. TRẦN-ĐẮC-SỬ phố số điếu 73 HANOI.

Có bán ở các đại-lý M. Văn Tân phố Doumer 87 Haiphong, Lê Nam Hưng à Phanthiết, Ninh. Vũ thị Trung à Tuyhòa, M. Trần Cảnh à Quảng-ngãi (annam). M. Lê văn Khuận rue Thi nghè 27 à Giadinh, M. Ngô văn Thọ à Cantho, M. Vinh Hiệp Phát à Longxuyên (cochinchine), M. Nguyễn văn Đẳng à Pakse. M. Bùi Tiến Thakhek, Phạm thị Lộc à Vientiane (Laos). M. Huỳnh Trỳ 18 ecolier, Nguyễn văn Quý 67 rue pratre à Phnompenh, các nơi tỉnh mặt nhà đại-lý.

SỐT RÉT-LÂU NGÀY RẤT CÓ HẠI ĐẾN THÂN THỂ

PHÁT - LÃNH - HOÀN ĐẠI - QUANG

Trừ khỏi bệnh sốt rét rất hay,— Phàm những chứng sốt rét có cơn, sốt rét lâu ngày sốt rét liên miên, sốt rét ngã nước, (rét rừng) rét nhiều nóng ít, hay là rét ít nóng nhiều, hết thảy các chứng thuộc về ngược tật, hễ uống thuốc Phát-Lãnh-Hoàn Đại-Quang đều khỏi hẳn, trừ tuyệt nọc rét, không khi nào phát lại. Nhất là ở những mạn ngược, sơn lam chướng khí rất nặng nên hay sinh ra chứng rét rừng, nếu trữ sẵn thuốc nầy mà phòng thân thì chẳng lo chi hết.

Mỗi lọ giá. . . . . 0$10 — 12 lọ giá. . . . . 1$00

KHẮP CÁC NƠI TRONG CÕI ĐÔNG PHÁP ĐỀU CÓ ĐẠI-LÝ

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

29 — PHỐ HÀNG NGANG — HANOI — GIAY NO SỐ: 875

Tiểu-thuyết «Sư Đầu Quái Hiệp» đã ra số 7 đã biếu không. Xin nhớ đón xem.

Imprimerie TIẾNG-DÂN — HUẾ

VOIX DU PEUPLE HUE

Le Gérant HUYNH-THÚC-KHANG

https://tieulun.hopto.org